

# KIRJALLINEN ASiantuntijalausunto – ALKOHOLIN ETÄMYYNNIN KIeltÄMINEN

EDUSKUNNAN TALOUSVALIOKUNTA 5.10.2017

Juha Berglund  
Château Carsin, Bordeaux  
Viinilehti Oy, julkaisija

# Oma historiani

- 1996 Suomen liityttyä Euroopan Unioniin selvitin Tuotevalvontakeskukselta, onko viinien myynti suoraan mahdollista EU:sta Suomeen. Vastaus ei ollut kielteinen. Koukeroiden jälkeen minun sallittiin myydä viiniä suoraan kuluttajille.
- Sain monesti ohjausta kirjallisesti ja suullisesti. Viranomaiset ovat olleet koko ajan hyvin tietoisia toiminnastani.
- STTV:n ylitarkastajan vaihduttua 2007 kiellettiin etämyynti Ch. Carsinista Suomeen. Vuoden lopulla STTV ja Tulli julkaisivat uudet kaukomyyntiohjeet. Siinä määrättiin raamit etämyynnille, jolloin Ch. Carsin sai taas jatkaa etämyyntiä.
- Nykyisin olen Ranskassa toimivan viinitilani lisäksi osakkaana virolaisessa viinien verkkokaupassa ja sitä kautta harjoitan etämyyntiä.

## Etäkauppa jakaantuu kahteen päätyyppiin:

- Etäosto – yksityishenkilö järjestää itse tuotteiden kuljetuksen Suomeen. Yksityishenkilö vastaa sekä lähtömaan että Suomen veroista eli arvonlisäverosta, valmisteverosta ja juomapakkausverosta (kaksinkertainen verotus). Verojen takaisinhakeminen on mahdotonta. Verohallinnon näkemyksen mukaan myyjä ei mitenkään voi avustaa kuljetuksen järjestämisessä.
- Etämyynti – myyjä tai joku myyjän lukuun kuljettaa alkoholijuomat kuluttajalle (Etämyyjä vastaa Suomen arvonlisäverosta, valmisteverosta ja juomapakkausverosta – yksinkertainen verotus).

# Historiaa Suomessa

- Euroopan komissio pyysi 22.7.1996 Suomen viranomaisia toimittamaan selvityksen mm. kuluttajan mahdollisuuksista suoraan tilata tuotteita muista jäsenmaista. STM vastasi, että ”alkoholilaissa ei ole rajoitettu kuluttajan mahdollisuuksia tilata alkoholijuomia toisista jäsenmaista.”
- STM:n epävirallinen työryhmä totesi 2001 muunmuassa, että ”Alkoholilaissa ei kielletä kuluttajaa tilaamasta alkoholijuomia ulkomailta. Laissa ei myöskään ole säädöksiä, joissa kiellettäisiin alkoholien myynti- tai lähetystoiminta, joka tapahtuu Suomen ulkopuolella. Suomen rajojen ulkopuolella tapahtuvaan elinkeinotoimintaan puuttuminen ei ole tehokkaasti edes mahdollista kansallisella lailla.”
- 2004 Suomen kirjallisessa huomautuksessa komissiolle (tapaus Rosengren) todettiin, että ”toisin kuin Ruotsissa, Suomessa ei ole katsottu tarpeelliseksi asettaa rajoituksia alkoholijuomien maahantuonnille siten, että yksityishenkilöiden vapautta tilata muista jäsenvaltioista olisi kielletty”.

## Historiaa (2)

- 2006 marraskuussa STTV katsoi muistiossaan, että Alkoholilain 8 pykälää tulee tulkita sen sanamuodon mukaisesti eli maahantuonti omaan käyttöön tarkoittaa ns. matkustajatuontia. Kaikki muu tuonti tulkitaan tapahtuvaksi ”kaupallisessa tarkoituksessa”. Muistiossa kuitenkin todetaan, että alkoholilain tulkitseminen tällä tavoin johtaisi todennäköisesti siihen, että Suomen katsottaisiin rajoittavan alkoholijuomien vapaata liikkuvuutta enemmän kuin monopoli asetettujen tavoitteiden osalta edellyttäisi. Ratkaisuksi tarjottiin etäoston sallimista, jolloin tilaaja huolehtii kuljetuksen.
- Tammikuussa 2007 STTV tiedotti, että etämyynti ei ole alkoholilain mukaan sallittua. Helmikuussa 2007 myös etäosto todettiin kielletyksi.
- Lokakuussa 2007 päivitettiin aikaisemmat tiedotteet EY-tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaiseksi. Tällöin määriteltiin ehdot etämyynnille. Eduskunnan oikeusasiamies on 2009 todennut, että keskeiseksi sallitun toiminnan kriteeriksi on asetettu omistusoikeuden siirtyminen Suomen rajojen ulkopuolella.

## Historiaa (3)

- Valvira on antanut ohjeet alkoholijuomien tilaamisesta ja maahantuonnista vuonna 2010. Näitä on päivitetty 2015. Ohjeistuksessa myyjä voi ostajan toimeksiannosta avustaa kuljetuspalvelun hankinnassa. Tässä kuitenkin Valvira katsoo, että kyseessä on etäosto, kun taas tullin katsoo kyseessä olevan etämyynti, jos myyjä vähänkään avustaa ostajaa kuljetuksen järjestämisessä. Eri viranomaisilla on erilaiset tulkinnat.
- Yhteenvetona voi todeta, että sekä etäosto että etämyynti olivat sallittuja 1.1.1995 – 30.11.2006 välisenä aikana. Tilanne on ollut tämän jälkeen epäselvä johtuen siitä, että lakia ei ole muutettu tai että uusia asetuksia olisi annettu. STM on muuttanut linjaansa, vaikka samat virkamiehet Kari Paaso ja Ismo Tuominen ovat olleet mukana alusta lähtien. Uudessa alkoholilakiesityksen perusteluissa STM antaa virheellisesti ymmärtää, että etämyynti on ollut aina kiellettyä. Tällä hetkellä Valviran ohjeista on ymmärrettävissä, että Valvira sallii etäoston ja kuluttaja voi valtuuttaa myyjän hoitamaan kuljetuksen. Verovirasto (Tulli) taas katsoo, että etämyynti on kiellettyä eikä myyjä saa avustaa tai neuvoa lainkaan ostajaa, koska tuolloin on kyse etämyynnistä.

# Taloudellisia näkökulmia

- Hallituksen esityksessä etämyynnistä väitetään tulevan rinnakkainen kanava Alkolle.
  - Kuitenkin etämyynnin arvioitu osuus on 250.000 litraa per vuosi – vertailun vuoksi tilaviinien ”käsityöläisluku” on 100.000 litraa per tila.
  - Ruotsissa etämyynti on sallittua ja ollut 10 vuoden ajan noin 1 % koko Ruotsin alkoholinkulutuksesta. Suomessa vastaava luku on alle 0,5 %.
  - Alkon todellinen rinnakkainen kanava on matkustajatuonti, pääosin Virosta, joka vastaa alkoholissa noin puolikasta koko Alkon myynnistä.
- Etäostossa verovastuu jätetään ostajalle, joka keskimäärin ”unohtaa” verot. Sen sijaan etämyynnissä myyjä joutuu rekisteröitymään verovelvolliseksi Suomeen, kuten omalla kohdallani tapahtuu Ch. Carsinissa. Jokaisesta pullosta tilitetään verot ja maksut. Valtio siis varmistaa verotulonsa.
- Etäosto on käytännössä mahdoton, sillä ilman myyjän myötävaikutusta, ei kuljetuskaan ole mahdollista.
- Etäostossa syntyy myös kaksinkertainen vero. (EU:ssa tämä on tavaroiden vapaan liikkuvuuden este.)

# Elinkeinoon liittyviä näkökulmia

- Hovioikeuden päätöksen mukaan tilaviinitoiminta ja pienpanimot ovat käsityöläistoimintaa. Tilaviinitilan maksimikoko on 100.000 litraa tilaviiniä. Oman tilani tuotanto Bordeaux'ssa mahtuisi hyvin tämän "käsityöläistoiminnan" rajoihin. Laki syrjii EU-toimijoita.
- Etämyynnillä tai etäostolla ei ole merkittäviä vaikutuksia suomalaisten työllistymiseen. En näe, että etämyynnin kieltämisellä saavutettaisiin mitään kaupallisia hyötyjä.
- Etämyyntikiellolla valtiolta jäisi saamatta merkittävät verotulot.
- Suomalainen elinkeinonharjoittaja saa myydä etämyyntinä esimerkiksi Ruotsiin, mutta hallituksen esityksessä Ruotsista ei saisi myydä Suomeen.

# Kilpailullisia näkökulmia

- Jos etämyynti nyt kiellettäisiin, olisi Suomi ainoa maa EU:ssa, joka kieltäisi sen.
- Ruotsin etämyyntimalli toimii – silti yhdessäkään lainvalmistelun perustelussa Ruotsia ei ole mainittu sanallakaan.
- Suomi on ratifioinut Euroopan Valmisteverodirektiivin, jossa etämyyntimallilla valmisteveron alaisia tuotteita voidaan valvotusti myydä jäsenmaasta toiseen.
- Komissio on huomauttanut maaliskuussa 2017 antamassaan notifikaatiossa, että Suomen suunnittelema etämyyntikielto on ulkomaisia toimijoita syrjivä. Tämä johtuu muun muassa siitä, että Alko etämyy luovutuspisteisiinsä niissä kunnissa, joissa ei ole Alkon omaa myymälää.
- Notifikaatiossa todetaan myös, että etämyyntikiellolla luotaisiin esteitä EU:n sisäiselle kaupalle.

# Yhteenveto

- Etäkauppa on ollut laillista Suomen EU jäsenyydestä lähtien. Viranomaisten tulkinnat ovat vaihdelleet ja merkittävästi vaikeuttaneet verot maksavaa rehellistä toimijaa.
- Etämyyntikiellolla ei ole kansanterveydellisiä vaikutuksia. Komissio on nimenomaisesti vaatinut Suomea esittämään kansanterveydelliset perustelut. Näitä ei ole esitetty.
- Uuden alkoholilain perusteluissa ei tuoda mitään perusteluja miksi etäkauppa pitäisi kieltää toisin kuin Ruotsissa. EU ja olemassa olevat oikeustapaukset osoittavat selvästi, ettei etäkaupan kieltämiselle ole perusteita samaan aikaan kun lakiesitys avaa kauppaa muualla.
- STM:n virkamiehet ovat vääristellen ohjanneet lainvalmisteluprosessia.
- Eduskunnan pitäisi edellyttää että hallituksen esitystä tältä osin korjattaisiin ja laki valmisteltaisiin Ruotsin mallin mukaisesti.